

Prehľad aktivít projektu NP DI PTT za prvý štvrtrok 2021

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb
– Podpora transformačných tímov

www.esf.gov.sk

www.employment.gov.sk

www.ia.gov.sk

Prechod z inštitucionálnej formy na komunitnú je náročný proces a veľká zmena v sociálnych službách. Príklady dobrej praxe a hlavne reálne príbehy prijímateľov sociálnych služieb, ktorým sa vďaka takémuto kroku zmenil život a môžu byť samostatní je neoceniteľným prínosom pre nich samotných, ako aj pre celú spoločnosť. Empatia širokej verejnosti voči ľuďom so zdravotným znevýhodnením sa zvyšuje a mení sa aj jej postoj. Deinštitucionalizácia je správna cesta, má ambiciózne ciele a projekt NP DI PTT poskytuje zapojeným zariadeniam sociálnych služieb možnosť získať informácie, vzdelanie a skúsenosti potrebné k realizácii deinštitucionalizácie na Slovensku.

Tematický workshop – 14.01.2021

Nový rok 2021 začala Implementačná agentúra Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR tematickým workshopom na tému proces transformácie v zariadení sociálnych služieb Domov bez zámku, ktorého zriaďovateľom je Kraj Vysočina v Českej republike. Workshop lektorovali a svoje osobné skúsenosti o procese deinštitucionalizácie ich zariadenia nám poskytli riaditeľka zariadenia Hana Šeráková a vedúca pobytových služieb Marta Valová. Témou sme chceli osloviť tie zariadenia sociálnych služieb a ich zriaďovateľov, ktorí uvažujú o zmene alebo už pracujú so zmenou poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálneho charakteru na komunitný charakter.

Lektorky podrobne uviedli dôvody a jednotlivé kroky, ktoré smerovali k opusteniu pôvodných priestorov, ako aj strach a otázky z nového. Na vlastných skúsenostiach poukázali na rozdiely medzi životom v inštitúcii a v komunite. Všetkých ubezpečili, že tá zmena je nevyhnutná a má zmysel.

Potreba opustenia pôvodných priestorov zámku v Jinošově bola paradoxne havária a zrútenie stropu nedávno rekonštruovaného objektu. Zo dňa na deň museli klienti a zamestnanci opustiť svoje pôvodné priestory a presunúť sa do nových a dočasných priestorov, keďže už nebol možný návrat do zámku. Spolu so zriaďovateľom, transformačným tímom a konzultantmi v priebehu piatich rokov naplánovali a zrealizovali kompletnú transformáciu poskytovania služieb pre 70 klientov, ktorých zaradili do príslušných komunit, formou vybudovania 13 nových domácností v 6 lokalitách kraja.

Fotoarchív: Domov bez zámku Náměšť nad Oslavou, p. o.

Na workshope sme sa dozvedeli ako pristupovať k obavám a otázkam zo zmeny na strane zamestnancov, akým spôsobom sa zmení ich štruktúra, počet, ale aj úlohy a kompetencie. Veľkou témou bol pozitívny dopad na klientov, ako uviedla pani Šeráková „ich klienti sú v komunitných službách šťastnejší.“ Účastníci workshopu boli tiež informovaní ako pripraviť klientov na nezávislý život, ako získajú nový rozhľad, príležitosti, zodpovednosť, samostatnosť...

Transformácia do komunity sa musí riešiť a plánovať s komunitou. Spolupráca s lokálnymi verejnými autoritami, spolkami, cirkvou a susedmi je tá správna cesta k úspechu. Workshop vyvrátil mýtus, že deinštitucionalizácia je len pre klientov s nízkou mierou podpory.

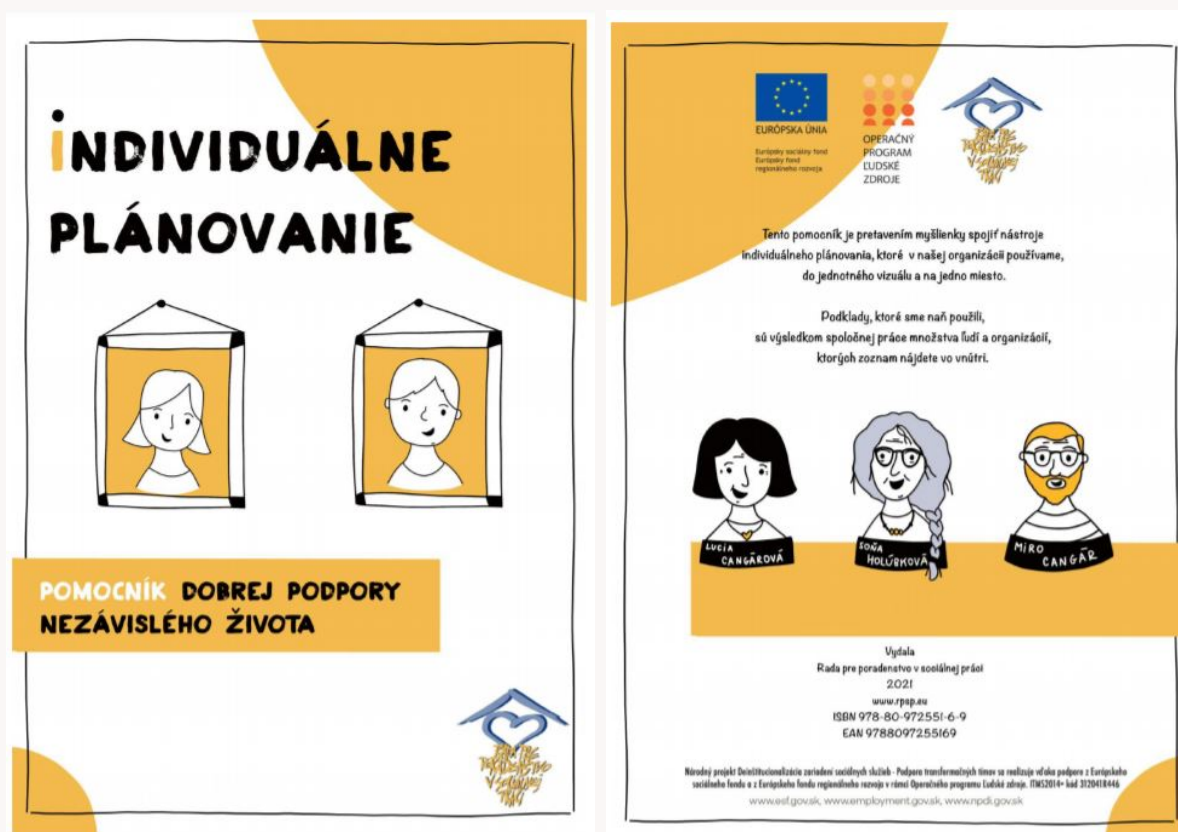
Nová publikácia RPSP (Rada pre poradenstvo v sociálnej práci)

Partner projektu RPSP vydala novú publikáciu s názvom: Individuálne plánovanie. Pomocník dobrej podpory nezávislého života.

Kolektív autorov v nej približuje proces individuálneho plánovania a slúži zároveň ako učebný materiál k vzdelávaniu „Základy individuálneho plánovania v procese deinštitucionalizácie.“

Ústrednou postavou plánovania je človek, jeho potreby a individualita. Ide o tímovú spoluprácu, zameranie sa na pozitívne ciele a aktívne zapájanie do diania v okolí.

V tlačenej podobe ju bude náš partner projektu RPSP zasielať všetkým zapojeným zariadeniam v NP DI PTT.

Publikáciu si môžete stiahnuť tu: https://www.rpap.eu/wp-content/uploads/2021/03/IP_RPSP_2021_web_final-compressed.pdf

Nová stratégia pre napĺňanie Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím

Dňa 3. marca vydala EÚ novú stratégiu pre napĺňanie Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Jej cieľom je zabezpečiť plnú účasť týchto osôb na živote spoločnosti na rovnakom základe s ostatnými v EÚ aj mimo nej v súlade so Zmluvou o fungovaní Európskej únie a Chartou základných práv Európskej únie, podľa ktorých sú rovnosť a nediskriminácia základnými kameňmi politik EÚ.

Nová stratégia vychádza z predchádzajúcej európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2010 – 2020 a prispieva k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv. Zároveň podporuje vykonávanie Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím zo strany EÚ a jej členských štátov, a to tak na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej úrovni.

Posilnenie rovnakej účasti a nediskriminácie

V novej desaťročnej stratégii sa stanovujú kľúčové iniciatívy týkajúce sa troch hlavných tém:

Práva v EÚ: Osoby so zdravotným postihnutím majú rovnaké právo presťahovať sa do inej krajiny alebo sa zúčastňovať na politickom živote ako ostatní občania EÚ. Na základe skúseností z pilotného projektu prebiehajúceho v ôsmich krajinách Európska komisia do konca roka 2023 navrhne preukaz EÚ pre osoby so zdravotným postihnutím. Mal by platiť pre všetky krajiny EÚ a uľahčiť vzájomné uznávanie postavenia osoby so zdravotným postihnutím medzi členskými štátmi, a tým pomôcť zdravotne postihnutým osobám využívať právo na voľný pohyb. Komisia bude takisto úzko spolupracovať s členskými štátmi s cieľom zabezpečiť účasť osôb so zdravotným postihnutím na volebnom procese v roku 2023.

Nezávislosť a samostatnosť: Osoby so zdravotným postihnutím majú právo žiť nezávisle a vybrať si, kde a s kým chcú žiť. Na podporu nezávislosti a začlenenia do spoločnosti Komisia vypracuje usmernenie a začne uskutočňovať iniciatívu na zlepšenie sociálnych služieb pre osoby so zdravotným postihnutím.

Nediskriminácia a rovnaké príležitosti: Cieľom stratégie je chrániť osoby so zdravotným postihnutím pred akoukoľvek formou diskriminácie a násilia. Zároveň má zabezpečiť rovnaký prístup k spravodlivosti, vzdelávaniu, kultúre, športu a cestovnému ruchu, ako aj rovnaké príležitosti v týchto oblastiach. Rovnaký prístup treba zabezpečiť aj vo vzťahu ku všetkým službám zdravotnej starostlivosti a zamestnaniu.

Ak pre niekoho fyzické alebo virtuálne prostredie nie je prístupné, nemôže sa zapojiť do spoločnosti rovnako ako ostatní. Európska komisia preto v roku 2022 zriadi európske stredisko zdrojov „AccessibleEU“ s cieľom vybudovať vedomostnú základňu informácií a osvedčených postupov v oblasti prístupnosti naprieč všetkými sektormi.

Osoby so zdravotným postihnutím budú súčasťou dialógu a procesu vykonávania Stratégie v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030.

Celú tlačovú správu z 3. marca vydanú Bruselom si môžete prečítať tu:

[Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 \(europa.eu\)](#)

Prístupné a bezpečné prostredie

Prinášame Vám zaujímavý článok z konferencie Architektúra v perspektíve 2020:

Eliminácia rizík v objektoch sociálnych služieb

Autorkami článku sú:

doc. Ing. arch. Lea Rollová, PhD., doc. Ing. arch. Danica Končeková, PhD.

V tomto príspevku sú sprostredkované výsledky výskumu pracoviska CEDA, ktoré súvisia s bezpečnosťou, prístupnosťou a kvalitou objektov zariadení dlhodobej sociálnej starostlivosti (ZDSS) z hľadiska nárokov prijímateľov sociálnych služieb a v závere je diskusia o potrebnej zmene zaužívaných postupov pri architektonickej tvorbe objektov ZDSS, ktoré by mohli pomôcť pri predchádzaní rôznych rizík v budúcnosti.

V tomto príspevku sú zverejnené výsledky kvalitatívneho výskumu vykonaného v rámci národného projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov, ktorý prebieha v rokoch 2018 – 2023.

Hodnotené boli najmä veľkokapacitné objekty s tzv. inštitucionálnou kultúrou. Jedným zo znakov je negatívny dopad stavebného prostredia ZDSS na kvalitu života prijímateľov, napríklad bariérové, neúčelné, nezdravé a preplnené budovy bez možnosti súkromia, ktoré vykazujú rôznu mieru rizika súvisiacu s ohrozením zdravia alebo života prijímateľov služieb.

Na základe výskumu boli v slovenských ZDSS identifikované tieto závažné riziká ohrozujúce zdravie alebo život prijímateľov, ktoré súvisia s kvalitou stavebného prostredia:

- šírenie infekčných ochorení,
- problémy pri evakuácii z budov,
- riziko úrazov,
- stresory fyzického prostredia.

Celý článok nájdete v zborníku na strane 251-254 :

<https://www.fast.vsb.cz/226/cs/spoluprace/konference-a-seminare/architektura-v-perspektive/predchozi-rocniky/>

.blížni Michala Oláha

Vo februári bola odvysielaná diskusná relácia .blížni Michala Oláha. Témou bola:

Deinštitucionalizácia je ozajstnou šancou pre nezávislý život

Diskutujúci vysvetľovali pojem deinštitucionalizácia, tvorbu medziľudských vzťahov

a zmenu postoja spoločnosti voči ľuďom so zdravotným znevýhodnením a seniorom.

Taktiež bola diskutovaná téma pandémie a zmena postojov a zmýšľania personálu.

Hostami relácie boli Mgr. Tibor Veres, riaditeľ zariadenia soc. služieb Okoč, Mgr. Denisa Nincová, riaditeľka Odboru sociálnych služieb a zdravotníctva na Úrade Banskobystrického samosprávneho kraja, Mgr. Lýdia Brichtová, PhD. – expertka na sociálne služby a hovorkyňa SocioFóra.

Pozrieť si ju môžete na tomto kanáli: <https://www.tyzden.sk/video/71271/blizni-michala-olaha-deinstitucionalizacia-je-ozajstnou-sancou-pre-nezavisly-zivot-/?ref=kat>

Rozhovor

Prinášame Vám krátky rozhovor s Ing. Milanom Štefankom mladším, konateľom spoločnosti ZEDKO s.r.o., ktorá vznikla ako rodinný podnik so zameraním na recykláciu drahých kovov a elektroodpadov. V roku 2005 založila táto spoločnosť chránenú dielňu na zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím a v roku 2020 sa transformovala na registrovaný sociálny podnik.

Spomínate si na svojho prvého zamestnanca so zdravotným postihnutím? Aké boli Vaše očakávania?

Naším prvým pracovníkom bol nepočujúci kolega, ktorého sme zamestnali v roku 2005 a dodnes u nás pracuje.

Ako sa zmenila Vaša firemná kultúra s príchodom zamestnanca so zdravotným postihnutím?

Určite sme sa posunuli viac sociálnym smerom a zvýšilo sa naše sociálne cítenie. Postupne sa do nášho povedomia viac dostali ľudia so zdravotným postihnutím a ich problémy v pracovnej, ale aj súkromnej sfére. Dnes je v našom sociálnom podniku približne 75% pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou z celkového počtu zamestnancov.

Aké vidíte pozitíva v zamestnávaní ľudí so zdravotným postihnutím?

Veľkým pozitívom je lojalnosť týchto zamestnancov. Keď sa im správne vytvoria podmienky a prispôbi sa práca, väčšina z nich je šikovná a dokáže zastať svoju pracovnú pozíciu. Samozrejme, je potrebné s nimi pracovať a venovať sa im, ale to patrí k špecifikám takéhoto zamestnávania, s ktorými treba vopred rátať.

Čo si na zamestnancoch so zdravotným postihnutím ceníte najviac?

Najviac si na nich cením ich lojalnosť a ochotu pomôcť. Od veľkej väčšiny z nich som nikdy nezažil nejakú zákernosť alebo podraz.

Čo by ste odporučili iným firmám, ktoré sa chystajú zamestnať človeka so zdravotným postihnutím?

Odporučil by som im, aby sa do toho určite pustili. Aj keď je to niekedy zložitejšie a komplikovanejšie ako so zdravými pracovníkmi, najmä v komunikácii, prispôbení pracoviska a práce, odmenou bude lojalnosť zamestnancov, ich šikovnosť a celková zmena pohľadu na svet, keď si človek uvedomí, že jeho problémy môžu byť banálne oproti problémom zdravotne znevýhodnených ľudí.

Mgr. Zuzana Hricová / Manažér pre disemináciu a prácu s komunitou
Národný projekt Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov
Odbor národných projektov IA MPSVR SR
zuzana.hricova@ia.gov.sk +421 2 2043 1552, [+421 917 991259](tel:+421917991259)

Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Sídlo: Špitálska 6, 814 55 Bratislava
Doručovací adres: Nevädzová 5, 814 55 Bratislava